

2008

Flora- en faunaonderzoek Waterschap Veluwe 2007

R.J.H. Schröder
Ecologisch Adviesbureau Schröder
19-03-2008

Rapportnummer 0706

Samenvatting

In onderhavig rapport zijn de resultaten van een inventarisatie van beschermde en Rode Lijstsoorten in 2007 in de Noordelijke en Zuidelijke IJsselvallei beschreven. Het onderzoeksgebied ligt globaal tussen het Veluwemassief en de Gelderse IJssel, tussen Wapenveld en Dieren en omvat een oppervlakte van 32.500 hectare. In totaal is 385 kilometer A-water onderzocht. Deze inventarisatie is uitgevoerd door Ecologisch Adviesbureau Schröder in samenwerking met Bureau Viridis, Ecochore Natuurtechniek en Eco-invent. Het onderzoek vond plaats in 2007. Het Waterschap Veluwe levert met dit onderzoek een bijdrage aan de informatievoorziening m.b.t. beschermde en Rode Lijstsoorten zoals vereist in de Gedragscode Flora- en Faunawet voor waterschappen zoals die door de Unie van Waterschappen is opgesteld. Als medewerkers van het waterschap werken volgens de spelregels van deze gedragscode, dan hoeft niet voor iedere (type) inrichting en beheer een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Bovendien wordt op deze wijze een duurzame vorm van beheer en onderhoud geïmplementeerd in de onderhoudsplannen.

De doelstelling van het onderzoek was tweeledig:

- inzicht verkrijgen in de verspreiding en de aantallen van beschermde en bedreigde planten- en diersoorten,
- aanbevelingen en implementatie van de resultaten in relatie tot de Gedragscode Flora- en Faunawet voor waterschappen.

In totaal zijn er tijdens deze inventarisatie in de Noordelijke en Zuidelijke IJsselvallei 40 beschermde soorten vastgesteld in of langs de A-wateren van Waterschap Veluwe. Daarvan zijn er 13 opgenomen in Tabel 1, vier in Tabel 2 en vier in Tabel 3 (waarvan drie in Bijlage 1 van de Algemene Maatregel van Bestuur en 1 in Bijlage IV Habitatrichtlijn). Naast de beschermde soorten, zijn er 30 soorten van de Rode lijst vastgesteld. De aangetroffen soorten van de Rode lijst hebben een verschillende status: gevoelig (13), kwetsbaar (16) en bedreigd (1). De meeste beschermde soorten en soorten van de Rode lijst zijn aangetroffen in het natte profiel of op het talud. De onderhoudspaden zijn dusdanig dichtgegroeid (a.g.v. de voedselrijke bodem), dat deze hoofdzakelijk voor (broed-)vogels en zoogdieren een functie vervullen. Beschermde en Rode Lijstsoorten werden op deze paden slechts weinig aangetroffen.

Door het gerichte onderzoek naar een aantal biologische groepen en/of soorten, is daarvan een vrijwel compleet beeld verkregen: vaatplanten, vissen, amfibieën, reptielen en Kleine ijsvogelvlinder. Soortgroepen waarvan een incompleet is verkregen zijn: sprinkhanen, libellen, zoogdieren en broedvogels.

Uit het onderzoek bleek dat de verspreiding van bijzondere soorten deels is gerelateerd aan de aanwezigheid van bos- en/of natuurgebieden zoals De Overmarsch, het Appense Bos en niet in de laatste plaats de landgoederen in de Zuidelijke IJsselvallei.

Een groot probleem bij het soortenbehoud op dit moment is het in één maaibeurt verwijderen van alle vegetatie langs verreweg de meeste A-wateren. Daarmee verdwijnt alle vegetatie en daarmee de beschutting en voedselvoorziening voor veel soorten. Dit kan voorkomen worden door bijvoorbeeld in de even jaren de linkertaluds en in de oneven jaren de rechtersaluds te maaien. De onderhoudspaden zouden jaarlijks gemaaid kunnen worden. Het maaien dient zoveel mogelijk na het broedseizoen van vogels te beginnen (na 15 juli). Bij het maaien en baggeren van het natte profiel dient vooraf de noodzaak daarvan te worden bepaald. Bij A-wateren met weinig basisafvoer, kan wellicht om het jaar onderhouden worden. Indien mogelijk zou het maaisel moeten worden afgevoerd (verschraling). Prioriteit daarbij hebben de A-wateren met een bijzondere flora en fauna (indicatieve en beschermde soorten en soorten van de Rode lijst). Als gekozen wordt om slechts één zijde te verschrallen (bijv. plagstrook), dan altijd de zonbeschenen (noord- of west-)zijde kiezen. Dit geldt ook voor eenzijdig maaien.

Aanbevolen wordt om aanvullend onderzoek uit te laten voeren naar een tweetal zwaar beschermde soorten (tabel 3 van de Flora- en faunawet): Ringslang en Waterspitsmuis. Van deze soorten bestaat momenteel geen (compleet) beeld van de verspreiding in de IJsselvallei. Een soortgroep die in (of in de nabijheid van) houtige beplantingen onderzocht zou moeten worden zijn de vleermuizen. Zij zouden in holle bomen kunnen overwinteren of hun kraamkolonie kunnen hebben. Daarnaast zijn bosjes, houtsingels en boomlanen onderdeel van hun leefgebied en zouden daardoor grote bescherming moeten krijgen.

Uit het aanvullende onderzoek naar de verspreiding van Grote modderkruiper zijn geen extra waarnemingen van deze soorten bekend geworden. Dat onderzoek is deels met behulp van fuiken uitgevoerd. Daarin werd een breed scala aan vissoorten gevangen, behalve Kleine modderkruiper en Snoek.

Bij het vispasseerbaar maken van vaste overlaten en gemalen, dient er voor gewaakt te worden om alle A-wateren bereikbaar te maken. Een zwaar beschermde soort als de Grote modderkruiper is gebaat bij A-wateren met weinig concurrentie van andere vissoorten. Bij een goede bereikbaarheid voor andere vissoorten van leefgebieden van Grote modderkruipers, zullen de populaties van deze soorten waarschijnlijk in omvang afnemen.

Ecologische begeleiding bij onderhoudswerkzaamheden (baggeren en maaikorfen) aan A-wateren met zwaar beschermde soorten als Grote modderkruiper en Bittervoorn, kan de negatieve uitwerking beperken. Gevangen dieren en mosselen zouden weer in het water terug gezet kunnen worden. Bij broedvogels, met nadruk op Rode Lijstsoorten, zouden nesten actief opgespoord moeten worden. Door deze te markeren voor een maaironde kunnen de legsels gespaard worden.

Bijlage 7. Verspreiding Berrmpje.

